

Etelä-Pohjanmaan LAPE-hanke Eskoon osahanke

Loppuraportti

**Hanketyöntekijä Heidi Pakkala
Hankkeen omistaja: Eskoon sosiaalipalveluiden
kuntayhtymä**

Yhteenveto

Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä on toteuttanut Etelä-Pohjanmaan lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmaan liittyvän osahankkeen, jolla tavoitellaan erityistason palvelujen uudistamista asiakkaiden tarpeita vastaavaksi, oikea-aikaisiksi ja eheäksi kokonaisuudeksi. Eskoon osahankkeen tavoitteiksi on asetettu oikein kohdennetut ja oikea-aikaiset palvelut asiakasryhmän lapsille ja perheille.

Eskoon osahanke on työskennellyt tiiviisti EP LAPE-hankkeen erityis- ja vaativan tason palveluiden kehittämisosion kanssa yhteistyössä. Erityis- ja vaativan tason työryhmän ja sen alatyöryhmien työskentelyn tuloksena on lisätty tietoisuutta vammaisuudesta, perheestä ja lapsen vammaisuudesta sekä palveluiden verkostosta ja raja-/yhdyspinnoista. Lasten oikeuksia ja osallisuutta on käsitelty laajasti. Erityis- ja vaativan tason työryhmän tuloksena on syntynyt sovitut käytännöt yhteistyölle.

Monitoimijainen arviointi ja jalkautuvat palvelut – työryhmän työskentelyn tuloksena on syntynyt verkoston suunnitelman pohja käytettäväksi lasten ja perheiden palveluissa. Työryhmä on selvittänyt erityistason palveluiden jalkautumisen nykytilan ja tarpeet sekä laatinut tavoitteet toimivalle erityistason jalkautumiselle tulevaisuudessa.

Perhehoidon kehittämisessä osahankkeen asiakasryhmälle Etelä-pohjanmaalla on hankkeen aikana edetty. Tehdyn työn tuloksena vammaisten ja kehitysvammaisten perhehoidon ”raamit ja edellytykset” on viety sote-valmisteluun ja työ jatkuu.

Eskoon asiakasryhmän lasten ja perheiden väylien selkiyttämiseksi erityispalveluissa ja Eskoossa on hankkeen myötä vakiinnutettu säännölliset kokoontumiset EPSHP:n nuoriso- ja lasten psykiatrian henkilökunnan kesken. Tapaamisten tarkoituksena on sopia yhteistyöstä ja toimintakäytänteistä sekä tarvittaessa käsitellä asiakasasioita huoltajan/asiakkaan luvalla. Hankkeen myötä EPSHP:n lastenneurologian ja lastentautien yksiköiden kanssa on syksyn 2018 aikana aloitettu työskentely, jossa kiinnitetään erityistä huomiota tarpeellisen tiedon siirtoon eri toimijoiden välillä, ammattilaisten ja perheen, lapsen asiakkuuden siirtyessä erikoissairaanhoidosta Eskooseen tai ollessa molemmilla tahoilla.

Eskoon osahanke on osallistunut asiakasryhmänsä lasten ja perheiden palveluiden muotoiluun omassa organisaatiossaan. Viitekehyksenä kehittämistyössä on ollut ICF. Tavoitteena on lapsen ja perheen tuen tarvetta vastaavat palvelut. Uudistuvissa palveluissa on huomioitu kansallinen ohjaus ja LAPE:n sisällöt, mm. monitoimijaisuus sekä sijaishuollon teemat ja sisällöt. Uudet palvelut ovat käytössä vuoden 2019 alusta alkaen.

Eskoon osahanke on ollut lisäämässä tietoisuutta asiakasryhmänsä (kehitysvammaiset ja neuropsykiatriset lapset ja heidän perheensä) erityisistä tarpeista tarvitseviensa palveluiden laajasta kokonaisuudesta. Valmius yhteistyöhön toimijoiden kesken on lisääntynyt ja edellytykset yhteistyölle ovat parantuneet. LAPE:n sisältöjen vieminen käytäntöön jatkuu Eskoon lasten ja perheiden palveluiden kehittämisen myötä sekä lasten ja perheiden kanssa työskentelevien ammattilaisten tehtävän koulutuksellisen työn myötä (mm. Luo luottamusta – suojele lasta).

SISÄLLYSLUETTELO

Sisällysluettelo

1	TULOKSET JA VAIKUTTAVUUS	1
1.1	TAUSTA	1
1.2	TAVOITTEET JA TULOKSET	1
1.2.1	<i>Tavoitteet</i>	2
1.2.2	<i>Tulokset</i>	3
1.3	HYÖDYT JA VAIKUTTAVUUS	6
2	TOTEUTUS	7
2.1	YLEISKUVA	7
2.2	AIKATAULUN TOTEUTUMINEN	7
2.3	TOTEUTUNEET KUSTANNUKSET- JA RESURSSIT	8
2.3.1	<i>Työmäärät ja tehtävien tekijät</i>	8
2.3.2	<i>Budjetti ja kustannukset</i>	8
2.4	RISKIT	9
3	DOKUMENTOINTI	9
4	PYSYVÄ TOIMINTA JA JATKOTOIMET	9

1 Tulokset ja vaikuttavuus

1.1 Tausta

Tuki- ja osaamiskeskus Eskoo tunnetaan maakunnassa ja valtakunnallisesti yksilöllisen elämän tukijana ja erityispalvelujen tuottajana. Eskoo on erikoistunut vammaispalveluihin ja lastensuojelun laitospalveluihin. Palvelut on tarkoitettu henkilöille, joilla on kehitysvamma, laaja-alainen kehitysviive, autismikirjon oireyhtymä tai neuropsykiatrisia erityisvaikeuksia. Asiakkaina ovat lapset, nuoret, aikuiset sekä heidän perheensä.

Eskoo tuottaa koko maakuntaa palvelevia erityistason palveluja ko. henkilöille kehityksen arvioinnissa, kuntoutuksen suunnittelussa ja muiden palvelutarpeiden arvioinnissa sekä erilaisina kuntoutus- ja tukipalveluina erityisesti vaativammassa tilanteissa. Palveluja toteutetaan vastaanotto toimintana, jalkautuvina palveluina asiakkaan omassa toimintaympäristössä ja osastojaksoilla tarvittaessa.

Eskoo tuottaa asiakkailleen myös asumispalveluita sekä vielä jonkin verran laitospalveluita. Lapsille ja nuorille tarjotaan palveluina pitkäaikaista laitoshoidoa ja tilapäishoitoa. Tilapäishoitoa toteutetaan yksilöllisesti lapsen ja perheiden tarpeet huomioiden ja mahdollistaen lakisääteiset omaishoidon vapaat sekä tarvittaessa arviointi- ja kriisijaksot. Eskoossa toimii myös lasten- ja nuorten koti Vanamo, joka tarjoaa lastensuojelun laitoshoidoa kehitysvammaisille, neuropsykiatrisille ja psyykkisesti oireileville lapsille kaikkialle Suomeen.

Käytännön toiminnassa on laajalti havaittu, että asiakasryhmän lasten ja perheiden moninaisissa palveluissa yhteistyön rakenteet ja käytännöt ovat osin rakentumatta. Väliin putoamisen ja palveluiden ulkopuolelle jäämisen riski on tunnistettu mm. neuropsykiatrisen oirekirjon lapsilla ja heidän perheillään. Myös erityisten lasten ja nuorten vanhemmilla ja perustason työntekijöillä on tarvetta saada tukea konsultaation ja ohjauksen muodossa.

Muuttuvassa toimintaympäristössä Eskoon tuki- ja osaamiskeskus on lähtenyt kehittämään omia palveluitaan vastamaan asiakkaiden, kuntien ja maakuntien tarpeita vastaaviksi. Liittyminen lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaan on ollut hyvä perusta tehdä yhdessä muutostyötä ja muuttua itse. Osahankkeena on ollut mahdollista toimia yhteistyössä päähankkeen, muiden osahankkeiden ja mm. EPSHP:n perusterveydenhuollon ja terveyden edistämisyksikön Aksilan Nepsy-paja – hankkeen kanssa.

1.2 Tavoitteet ja tulokset

Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä on toteuttanut Etelä-Pohjanmaan lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmaan liittyvän osahankkeen, jolla tavoitellaan erityistason palvelujen uudistamista asiakkaiden tarpeita vastaavaksi. Osahankkeen toiminta on kohdistunut asiakasryhmänsä kehitysvammaisten ja neuropsykiatristen sekä vammaisten lasten ja heidän perheidensä erityispalveluihin ja niiden uudistamiseen kärkihankkeen tavoitteiden mukaisesti.

Eskoon osahankkeen tavoitteiksi asetettiin oikein kohdennetut ja oikea-aikaiset palvelut asiakasryhmän lapsille ja perheille LAPE-muutosohjelman sisältöjen ohjaamana. Tavoitteet

eriteltiin hankesuunnitelmassa kahdeksi kokonaisuudeksi. Tässä jäljessä on esitelty tavoitteet ja keskeiset tulokset tiivistetysti.

1.2.1 Tavoitteet

Tavoitteena nro 1 osahankkeella oli vahvistaa erityis- ja perustason yhteistyötä Eskoon Asiantuntijapalveluiden ja eri toimijoiden kesken kehitysvammaisten ja neuropsykiatristen lasten ja heidän perheiden osalta.

Tämän tavoitteen toteutumiseksi keinona oli luoda yhdessä LAPE-hankkeen toimijoiden kanssa toimintamalli monitoimijaiselle arvioinnille, jossa ovat osallisina lapsi ja perhe, perustaso ja erityistason asiantuntijat. Tässä monitoimijaisessa arvioinnissa mahdollistuu eri ammattilaisten ja asiantuntijoiden osaamisen hyödyntäminen sekä lapsen ja perheen osallisuus. Tavoitteen toteutumisen ”konstina” oli saada aikaan käytäntö ja pohja yhteiselle suunnitelmalle. Sen avulla ja sitä käyttäen on mahdollista toteuttaa käytännössä monitoimijaisuutta.

Tavoitteen toteutumiseksi tarpeen oli myös selkeyttää palveluita käyttävän lapsen ja perheen reittiä perustason palveluista erityistason palveluihin. Selkiyttämisen kautta mahdollistuu yhteistyö ja monitoimijaisuus lapsen eri arkiympäristöjen välillä sekä eri palvelujen ja palvelutasojen rajapinnoissa. Erityis- ja perustason palveluiden asiakasta hyödyttävä yhteistyö tarvitsee myös osaamisen viemistä, jalkautumista perustasolle erityispalveluista.

Tavoitteena nro 2 osahankkeella oli vahvistaa yhteistyötä Eskoon Asiantuntijapalvelujen, lasten- ja nuorten koti Vanamon sekä erikoissairaanhoidon lastenneurologian, lastentautien sekä lasten ja nuorisopsykiatrian kesken.

Tämän tavoitteen toteutumiseksi keinona oli selkiyttää palvelun käyttäjän reittiä sekä yhteistyötä Eskoon erityistason palveluiden ja erikoissairaanhoidon (lastenneurologia, lastentaudit sekä lasten- ja nuorisopsykiatria) välillä kehitysvammaisten ja muiden erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten hoidossa. Selkiytymisen myötä joustava lasta ja perhettä hyödyttävä yhteistyö mahdollistuu eri erikoisalojen ja Asiantuntijapalveluiden kesken. Tarkastelun kohteena ovat asiakkuuden nivelvaiheet ja eri palvelujen rajapintoihin. Hankesuunnitelmassa oli mainittu esimerkkinä ensitieto-polun kehittäminen toimivaksi käytänteeksi.

Tavoitteen saavuttamiseksi kehittämistyönä pyritään lisäämään yhteistyötä erikoissairaanhoidon lisäksi eri erityistason palvelujen kesken. Eskoon Asiantuntijapalvelujen tuottamat palvelut pyritään sote-valmistelussa integroimaan osaksi erityistason palveluiden kokonaisuutta yhdessä erikoissairaanhoidon, vammaispalveluiden ja lastensuojelun kokonaisuutta. Tavoitteeseen pyritään myös kehittämällä toimintamalli horisontaalisille konsultaatio- ja koulutuskäytännöille erikoissairaanhoidon, muiden erityistason palveluiden ja Eskoon Asiantuntijapalveluiden välille.

1.2.2 Tulokset

Eskoon osahankkeen hankesuunnitelmassa asetetut tavoitteet olivat laajat. Keskeiset hankeaikana saavutetut tulokset voidaan tiivistetysti listata seuraavasti:

- LAPE-hankkeen erityis- ja vaativan tason työryhmän ja sen alatyöryhmien työskentelyn tuloksena on lisätty **tietoisuutta kehitysvammaisuudesta**, vammaisuudesta, neuropsykiatrisesta oirekirjosta, perheestä ja lapsen vammaisuudesta sekä palveluiden verkostosta ja raja-/yhdyspinoista. Lasten oikeuksia ja osallisuutta on käsitelty laajasti. Eskoon osahankkeen hanketyöntekijä on ollut erityis- ja vaativan tason palveluiden työryhmässä jäsenenä ja sisällöntuottajana koskien mm. vammaisuuden teemaa.

Erityis- ja vaativan tason työryhmän tuloksena syntyivät sovitut käytännöt yhteistyölle. Pääpaino sovitussa käytännöissä on perhesosiaalityön, lastensuojelun sekä lasten- ja nuorisopsykiatrian palveluiden kokonaisuuksia. Käytännöt pohjautuva ajantasaiseen lainsäädäntöön ja ovat sellaisenaan sovellettavissa myös tilanteissa, joissa lapsen ja perheen asioissa on vammaispalvelut mukana. (<http://uusiep.fi/wp-content/uploads/2018/10/yhteistyokaytanteet-etela-pohjanmaa.pdf>). Koko työryhmän työskentelystä on tehty koonti, joka on liitteenä pähankkeen loppuraportissa.

- Eskoon osahanke on osallistunut LAPE-hankkeen erityis- ja vaativan tason työryhmän Monitoimijainen arviointi ja jalkautuvat palvelut – alatyöryhmän työskentelyyn toimien ryhmän sihteerinä. Ryhmän työskentelyn tuloksena on syntynyt **verkoston suunnitelman pohja** käytettäväksi lasten ja perheiden palveluissa niin erityis- kuin perustason palveluissa. Monitoimijaisen työryhmän työskentelyn aikana opiskeltiin monitoimijaisuutta sekä mm. siihen liittyvää lainsäädäntöä. Verkoston suunnitelmapohja syntyi sosiaali- ja terveysministeriön Yksi lapsi, yhteinen suunnitelma – raportin pohjalta (<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80765/Yksi%20lapsi%20yhteinen%20suunnitelma%20ty%C3%B6ryhm%C3%A4raportti.pdf>) Työryhmä piloittoi luomaansa suunnitelmapohjaa käytännön asiakastilanteissa. Kokemuksista ja johtopäätöksistä on kerrottu tarkemmin koko hankkeen raportissa tiivistelmässä koskien em. työryhmän työskentelyä. Linkit suunnitelmaan ja esitteeseen: <http://uusiep.fi/wp-content/uploads/2018/05/verkoston-suunnitelma-esite.pdf> ja <http://uusiep.fi/wp-content/uploads/2018/01/lape-verkoston-suunnitelma-aloitus.pdf>

Toisena asiakokonaisuutena em. työryhmä on tehnyt Etelä-Pohjanmaan kunnille ja yhteistoiminta-alueille kyselyn keväällä 2018 **erityistason palveluiden jalkautumisesta perustasolle**. Kyselyssä selvitettiin nykytila, tarpeet ja laadittiin tavoitteet toimivalle erityistason jalkautumiselle tulevaisuudessa. Tulosten perusteella on mahdollista kuntien, yhteistoiminta-alueiden ja myös erityissairaanhoidon sekä Eskoon kehittää tarpeita vastaavia jalkautuvia palveluita. Kokonaisuus on viety tiedoksi myös sote- valmisteluun. Esiakkaan polkujen perustasolta erityistasolle jatkuu hankkeen päätyttyä ja mahdollisen sote-uudistuksen myötä.

- Lastensuojeluyksiköiden työryhmässä osahanke on ollut pienenä osana mukana lastensuojelulaitosten työryhmässä. Tuloksena LAPE-muutosohjelman terapeuttisen laitospedagogian mallinnuksen sisältöjä on viety Eskoon lasten- ja nuorten koti Vanamoon.
- Eskoon osahanke on ollut mukana perhehoidon kehittämisessä perhehoidon työryhmissä (lastensuojelun perhehoidon työryhmä sekä maakunnallinen perhehoidon työryhmä). Maakunnallisen perhehoidon työryhmä laati perhehoidosta laajan kyselyn kunnille ja yhteistoiminta-alueille keväällä 2018. Kerättyä tietoa niin lastensuojelun, vammaisten ja ikäihmisten perhehoidosta Eteläpohjanmaalla on käytetty kehittämisen perustana. Perhehoidon työryhmän työn tuloksena vammaisten ja kehitysvammaisten perhehoidon ”raamit ja edellytykset” sekä luonnos perhehoidon toimintaohjeesta on viety sote-valmisteluun ja työ jatkuu osana maakunnallista sote-valmistelutyötä.

Lastensuojelun perhehoidon sisältötyöryhmän tuloksena on laadittu koosteraaportti ”Systeminen lastensuojelun perhehoito Etelä-Pohjanmaalla” (liitteenä koko hankkeen loppuraportissa).

- Asiakasryhmän lasten ja perheiden palveluihin kuuluu oleellisesti **lääkinnällisen kuntoutuksen palvelut**. Osahanke on yhdessä E-P:n LAPE-hankkeen perhekeskushanketyöntekijän kanssa työstänyt lasten kuntoutuksen prosessia ja yhteistä maakunnallista toimintaohjetta. Työ on tehty osana Etelä-Pohjanmaan kuntoutuksen kokonaisuuden suunnittelun työryhmän työtä. Työn tuloksena on syntynyt ”Lapsen lääkinällinen kuntoutus, prosessi ja toimintaperiaatteet” – raportti sekä kuvaus ideaaliprosessista. Syntynyt kokonaisuus viedään sote-valmisteluun. Raportti on liitteenä koko hankkeen loppuraportissa.
- Eskoon osahanke on ollut laatimassa Etelä-Pohjanmaan alueen kuntien ja yhteistoiminta-alueiden sivistystoimien ja vammaispalveluiden johtajille tehtyä kyselyä alueen **koululaisten aamu- ja iltapäivähoidon loma-ajan hoidon järjestämisestä**. Kyselyn fokus oli erityisesti erityistä ja vaativaa tukea tarvitsevien lasten hoidon järjestämisessä. Kyselyn tuloksena tuottama tieto on annettu sekä sivistysjohtajien että vammaispalveluiden asiantuntija – työryhmälle tiedoksi ja sen myötä sote-valmisteluun. Kerätty tieto tulee olemaan käytössä palvelun yhtenäistämässä tulevaisuudessa. Osahanke on myös käytännössä kokeillut uuden palvelun käynnistämistä erityislasten ryhmämuotoisen loma-ajan hoidon muodossa kesällä 2018. Palvelu toteutettiin yhteistyössä Seinäjoen vammaispalveluiden, Eskoon ja Seinäjoen sivistystoimen kanssa. Palvelulla on pyritty vastaamaan perheiden tarpeisiin ja toiminnan sisältö on suunniteltu vastaamaan yksilöllisesti ja lapsilähtöisesti huomioiden erityisen tuen tarpeet. Koonti kyselystä löytyy koko hankkeen raportin liitteenä.
- Asiakasryhmän lasten ja perheiden **väylien selkiyttämiseksi erityispalveluissa** ja Eskoossa on hankkeen myötä vaikuttamana vakiinnutettu säännölliset kokoontumiset nuoris- ja lasten psykiatrian henkilökunnan kesken. Lastenpsykiatrian ja Eskoon väliset tapaamiset ovat olleet osa vakiintunutta toimintaa jo ennen hankeaikaa. Yhteistyöryhmään vietiin tietoa LAPE-sisällöistä. Hankeaikana vakiintui Eskoon asiantuntijapalveluiden ja nuorisopsykiatrian poliklinikan henkilökunnan säännölliset tapaamiset. Tapaamisten

tarkoituksena on sopia yhteistyöstä ja toimintakäytänteistä. Asiakasasioita tapaamisissa käsitellään huoltajan/asiakkaan luvalla.

EPSHP:n lastenneurologian ja lastentautien yksiköiden kanssa on syksyn 2018 aikana aloitettu työskentely, jossa kiinnitetään erityistä huomiota lapsen asiakkuuden siirtymävaiheeseen erikoissairaanhoidosta Eskooseen. Tavoitteena on aukoton tiedon siirtyminen ja toimiva palveluiden kokonaisuus lapsella ja perheellä. Työskentely yhdessä tekemisen eteen jatkuu hankkeen päätyttyä. Ensitieto polun –kehittäminen jäi tässä vaiheessa pieneksi aluksi ja tulevaisuuden tehtäväksi.

- Eskoon osahanke on vienyt **Luo luottamusta**, suojele lasta – verkkokoulutuskokonaisuutta Eskoon lasten lyhytaikaisen ja pitkäaikaisen huolenpidon yksiköiden henkilökunnalle kehittämispäivissä syksyllä 2017 ja keväällä 2018. Tuloksena on lisätty lasten ja perheiden kanssa työskentelevien tietoisuutta mm. lapsen oikeuksista, luottamuksen rakentamisesta ja lainsäädännöstä liittyen tietojen luovuttamiseen. Tavoitteena on viedä kokonaisuus organisaatiossa kaikille lasten ja perheiden kanssa työskenteleville. Työ jatkuu hankkeen loputtua.
- Eskoon osahanke on osallistunut **lasten ja perheiden palvelumuotoiluun** omassa organisaatiossaan. Viitekehiksenä kehittämistyössä on ollut ICF. Tavoitteena on ollut lapsen ja perheen tuen tarvetta vastaavat ja oikein kohdennetut palvelut. ICF:n myötä on mahdollista arvioida lapsen toimintakyky sekä tuen tarve sekä myös lapsen ja läheisten osallistuminen arviointiin. Palvelumuotoilun myötä syntyneet uudet palvelut ovat myös kuntiin ja tulevaisuudessa maakuntaan päin ”läpinäkyviä”. Uudistuvissa lasten tilapäisen, pitkäaikaisen huolenpidon sekä lastensuojelun laitoshoidon palveluissa on huomioitu LAPE:n sisällöt, mm. monitoimijaisuus, lapsi- ja perhelähtöisyys ja osallisuus. Uudet palvelut ovat käytössä vuoden 2019 alkaen ja palvelukuvasto valmistuu joulukuussa 2018. Uudet selkeät ja käyttäjäystävälliset nettisivut valmistuvat käyttöön myös 2019 alkuun mennessä. Osahanke on ollut tässä suunnittelussa mukana (www.eskoo.fi).
- Eskoon osahanke on ollut valmistelemaan uuden **hybridikoulun** mallintamista ja toiminnan suunnittelua yhteistyössä Seinäjoen sivistystoimen ja vammaispalveluiden kanssa. Opetuksen järjestämisestä vastaa Seinäjoen kaupungin sivistystoimi. Oppilas valitaan kouluun tullessaan Niittyvillan koulun oppilaaksi. Koulu on tarkoitettu tehostettua sekä vaativaa ja erityistä tukea tarvitseville peruskouluikäisille lapsille, joilla on sillä hetkellä koulunkäynti-/opiskelukyvyyssä pulmia. Koulunkäynnin kyvyn heikkenemisen syyt voivat olla hyvin erilaisia ja johtua monista eri tekijöistä liittyen lapsen elämäntilanteeseen, terveydentilaan, toimintakykyyn ja voimavaroihin. Opiskelu koulussa, sen sisältö, kesto ja tuki opiskelulle suunnitellaan yksilöllisesti. Se perustuu monialaiseen työskentelyyn, jota pedagogisesti johtaa erityisopettaja. Esim. Eskoossa edellä kuvaillun opetuksen tarve voi kohdistua lastensuojelun sijaishuollon sekä lyhyt- ja pitkäaikaisen huolenpidon asiakkaisiin. Oppilaan koulunkäyntikyky kartoitetaan monitoimijaisesti käyttäen ICF-pohjaisia arviointimenetelmiä. Kumppanina kehitystyössä mukana ovat Valteri-koulu ja Kuntoutussäätiö). Alustavan suunnitelman mukaan koulun toiminta alkaa helmikuussa 2019.

5 12.12.2018

Kuva 1: Hybridikoulun monitoimijainen työmalli

1.3 Hyödyt ja vaikuttavuus

Osahanke on ollut mukana viemässä kansallisen LAPE-muutosohjelman sisältöjä maakunnassa, paikallisesti ja omassa organisaatiossaan. Yhteistyö eri ammattilaisten ja hallintokuntien välillä on lisääntynyt ja vähintäänkin on virinnyt uusia alkuja yhteistyölle. Hankkeen tuloksena on lisätty tietoisuutta vammaisuudesta, kehitysvammaisuudesta, erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten ja heidän perheidensä tarpeista sekä palveluiden verkostosta ja raja-/yhdyspinnoista.

Lasten oikeudet ja vielä kohdennetummin vammaisen lapsen oikeudet ovat olleet esillä. Tietoisuuden lisäämisen vaikuttavuutta ja hyötyä on kuitenkin haasteellista arvioida. Käytännössä tämä on näkynyt lisääntyneinä yhteisen tekemisen ilmaisuina ja mm. yhteisten suunnitelmien laatimisina yli hallintorajojen ja eri ammattilaisten kesken yhdessä asiakkaan kanssa.

Konkreettisenä hyötynä osahanke on yhdessä muiden toimijoiden kanssa vienyt maakunnalliseen sote-valmisteluun lasten ja perheiden palvelujen kehittämiskokonaisuuksia ja sisältöjä. Sote-valmisteluun on viety mm. vammaisten ja kehitysvammaisten perhehoidon toimintaohjeluonnos, aamu- ja iltapäivähoidon kokonaisuus ja lasten kuntoutusta koskeva kokonaisuus.

Yksi lapsi, yhteinen suunnitelma – raportin ja työryhmän työskentelyyn pohjalta syntynyt verkoston suunnitelma jää käyttöön. Sen käyttäminen, levittäminen edelleen kehittäminen vie lasten ja perheiden etua palveluissa eteenpäin ja lisää yhdessä tekemistä.

LAPE jää elämään osahankkeen myötä tuki- ja osaamiskeskuksen toimintaan. Lasten ja perheiden palveluiden kokonaisuudessa ja näiden kehittämisessä LAPE-sisällöt ovat mukana. Lasten ja perheiden kanssa työskentelevän henkilökunnan kanssa jatketaan Luo luottamusta, suojele lasta - kokonaisuuden juurruttamista. Hybridi-koulu aloittaa toimintansa uutena palveluna sivistystoimen, vammaispalveluiden ja Eskoon yhteistyönä.

2 Toteutus

2.1 Yleiskuva

Osahanke on työskennellyt tiiviisti yhteistyössä ja osana Etelä-Pohjanmaan LAPE-hanketta. Pienen osahankkeen liittyminen osaksi päähanketta on tuonut synergiaetua sekä osa- että päähankkeelle. Yhteistyö ja yhdessä tekeminen on auttanut tavoitteiden saavuttamisessa sekä sen myötä lisännyt tehdyn työn vaikuttavuutta. Työskentely erityis- ja vaativan tason palveluiden kehittämisosin työryhmissä jo edellä tuloksissa kuvatulla tavalla on ollut työskentelyä tavoitteiden mukaisesti.

Osahanke on toiminut hallinnollisesti Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymän alla. Hankkeeseen on palkattu 50 % työajalla hanketyöntekijä, jonka esimies on ollut kuntayhtymän johtaja. Hankkeella on toiminut ohjausryhmä, joka on kokoontunut hankkeen käynnistämisen ja ensimmäisen vuoden aikana säännöllisesti neljä kertaa ja hankkeen kuluessa harvemmin. Hanketyöntekijän ohjaajana on toiminut myös kuntayhtymän erityispalveluiden johtaja. Osahanke on osallistunut myös Etelä-Pohjanmaan LAPE-hankkeen säännöllisiin tiimeihin mahdollisuuksien mukaan.

2.2 Aikataulun toteutuminen

Suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja aikataulutukseen osahanke on edennyt aikataulussa. Suuria poikkeamia työskentelyn aikana ei ole ollut.

Etelä-Pohjanmaan LAPE-hanke käynnistyi 4/2018. Eskoon osahanke liittyi mukaan erityis- ja vaativan tason palveluiden kehittämiseen. Kevään 2017 ajan osahanke työskenteli tiivistä sote-valmistelussa. Kevät 2017 oli myös tiedonhankinnan ja suunnittelun aikaan.

Erityis- ja vaativan tason palveluiden työryhmän työskentely kevät 2017- syksy 2018:

- Monitoimijainen arviointi- ja jalkautuvat palvelut –työryhmän työskentely syksy 2017 – syksy 2018.
- Perhehoidon työryhmien työskentely syksy 2017- syksy 2018
- Lastensuojeluyksiköiden työryhmä syksy 2017 – syksy 2018

Edellä lueteltujen työryhmien työskentely on kuvattu Etelä-Pohjanmaan LAPE-hankkeen loppuraportissa.

Palvelupolkujen selkiyttäminen ja yhteistyörakenteiden luominen sekä vahvistamisen työskentely ajoittui kevään 2017 ja syksyn 2018 välille.

Lasten ja perheiden palveluiden uudistaminen ja muotoilu Eskoossa LAPE-hankkeen kansallisen ohjausta hyödyntäen alkoi syksyllä 2017.

2.3 Toteutuneet kustannukset- ja resurssit

2.3.1 Työmäärät ja tehtävien tekijät

Osahankkeen resurssina oli hanketyöntekijän 50 % työaika. Resurssin käyttö toteutui suunnitellusti.

Taulukko 1: Suunnitellut ja toteutuneet henkilötyöpäivät

Hankkeen/projektin tehtävät (tai muut osakokonaisuudet)	Suunnitellut henkilötyövuodet tai -päivät	Toteutuneet henkilötyövuodet tai -päivät
Hanketyöntekijä Heidi Pakkala	50% työaika	toteutunut suunnitellusti

2.3.2 Budjetti ja kustannukset

Osahankkeen loppuraporttia kirjoittaessa käytössä on kustannuksista toteuma 31.11.2018 saakka. Se on kirjattu taulukkoon 1. Tieto todellisista kustannuksista on käytettävissä tammikuussa 2019.

Taulukko 2: Todelliset kustannukset ja budjetti

	Budjetti	Toteutunut
Henkilöstömenot	44 919,00 €	36 938,16 €
Palvelujen ostot	3000,00 €	1758,65 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-	-
Vuokrat	-	-
Investoinnit	-	-
Muut menot	-	-
Menot yhteensä:	47 949,00 €	38 696,81 €

2.4 Riskit

Osahankkeen riskit ovat liittyneet erityisyyteen ja pienuuteen sekä toisaalta laajaan kokonaisuuteen. Hankkeen tavoitteet ovat kohdistuneet erityisryhmään ja näiden moninaiisiin palveluihin. Osahankkeella on ollut käytössä vain puolikas hanketyöntekijä ja riskinä on ollut laajan kokonaisuuden haltuunotto rajatulla resurssilla. Yhteistyön tekeminen Etelä-Pohjanmaan LAPE-hankkeen kanssa on jäntevoittänyt tehtyä työtä ja auttanut kohdentamaan resurssia kansallisen ohjauksen ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oman organisaation tiivis tuki on ohjannut hankeaikana työtä oikeaan suuntaan.

Hankesuunnitelmassa asetetut tavoitteet olivat laajat. Neuropsykiatristen asiakkaiden osalta hanke ei saavuttanut kaikkea tavoitteeksi asetettua. Muut osahankkeet (Autismisäätiö ja Verso Oy) ja EPSHP:n perusterveydenhuollon ja terveyden edistämisyksikön Aksilan Nepsy-paja – hanke työskentelivät samanaikaisesti nepsy-asiakasryhmän palvelujen kehittämisessä.

3 Dokumentointi

Osahanke on erityis- ja vaativan tason kehittämisen työryhmätyöskentelyn osalta tuottanut dokumentteja hankkeen tuloksissa eritellyllä tavalla. Viitaukset dokumentteihin löytyvät tulokset -osiota. Työryhmien muistiot ja diaesitykset on tallennettu maakuntavalmistelun sharepoint – alustalle. Etelä-Pohjanmaan maakuntaudistuksen nettisivuilta löytyvät myös tuloksissa viitatu dokumentit.

Eskoon tuki- ja osaamiskeskuksen lasten ja perheiden palvelut uudessa muodossa tulevat esille uudessa vuoden 2019 palvelukuvastossa (www.eskoo.fi).

4 Pysyvä toiminta ja jatkotoimet

Osahanke on työskennellyt muutosohjelmassa, jonka tavoitteena on ollut muutos. Hankkeen aikana on ollut mahdollisuus lisätä tietoisuutta ja olla vaikuttamassa toimintakulttuurin muutokseen ja sen myötä saada aikaan toiminnan muutosta. Merkittävä muutos on ollut yhdessä tekemisen arvon ymmärtäminen ja sen käytäntöön soveltaminen. Käytännössäkin kokeiltu verkoston suunnitelma jää elämään ja löytää muotonsa työvälineenä yhteiseen tekemiseen. Sen juurruttaminen vaatii aktiivista toimintaa, tiedottamista, kouluttamista sekä kokeiluja omassa organisaatiossa ja yhteistyötahojen kanssa.

Pysyväksi toiminnaksi jäävät sovitut yhteistyön ja sovittujen tapaamisten käytännöt erikoissairaanhoidon kanssa. Nämä hyödyttävät suoraan asiakasta ja ammattilaista asiakkaan monitahoisessa palvelujen ympäristössä. Yhteistyön ja yhdessä tekemisen kautta on mahdollista harjoitella ja harjoittaa monitoimijaisuutta. Asiakkaan osallisuus on keskeinen asia, johon tulee jatkossa erityisesti kiinnittää huomiota.

Eskoon tuki- ja osaamiskeskuksen lasten ja perheiden palveluiden uudelleen muotoilu on "ammentanut" sisältöjä ja linjauksia LAPE:n kansallisesta ohjauksesta ja sisällöistä. Hankkeen aikana on jo saavutettu paljon. Uudet lasten tilapäisen ja pitkäaikaisen huolenpidon palvelut ovat käytössä ICF-viitekehystä käyttäen vuoden 2019 alusta. Hybridi-koulu aloittaa toimintansa

uutena palveluna sivistystoimen, vammaispalveluiden ja Eskoon yhteistyönä. Työtä jatketaan vielä ja erityisesti lapsen ja perheen osallisuuden ja sen toteuttamisen keinoja ovat jatkossa kehittämisen keskiössä.